

“Arribats aquí, el PNB s’ha de plantejar de no participar a les eleccions espanyoles”

Amb el pacte entre socialistes i populars al País Basc, som davant d’un canvi de paradigma polític al vostre país, però també a Espanya?

—Bé, canvi n’hi ha. Perquè per aquí, en això que se’n diu democràcia, alguna vegada ha tret el cap el Partit Socialista al govern, però amb el PNB. Per tant, avui hi ha una situació nova.

Aquells que durant tant de temps van malparlar d’un govern monocolor d’*abertzales*, resulta que ells fan un govern horitzontal, d’*abertzales* espanyols.

El fet greu d’aquesta situació és que hi haurà un govern de Patxi López, al qual no reconec legitimitat —té legalitat, sí, perquè la llei la fan i la desfan com volen—, que no hauria estat possible si no arriben a fer la llei de partits, amb les diverses voltes de caragol, per a eliminar l’esquerra *abertzale*. Una llei que es fa segons allò que va dir Garzón, que tot és ETA. Si en aquestes darreres eleccions hi haguessin pogut participar, el PP i el PSOE mai no haurien obtingut majoria absoluta. I Patxi López no seria president del govern.

Com deia el president de Navarra, gens sospitos, Sanz, no hi ha hagut un canvi sociològic, sinó una decisió judicial. S’han fet totes les corredisses que han calgut, al Suprem, al Constitucional, forçant tots els procediments i terminis; es va poder dur a terme la petició del govern espanyol, al capdavant, d’il·legalitzar les darreres sigles de l’esquerra *abertzale*. Per tant, la cosa greu és que han fet trampa.

En democràcia hi ha una premissa bàsica, que tots els ciutadans puguin votar i ser votats. Això s’ha trencat aquí, per la voluntat d’un govern. I, gràcies a això, Patxi López és president, amb l’acord del PSOE i del PP.

—Patxi López ha aconseguit allò que no va aconseguir Mayor Oreja?

—Efectivament. El plantejament de Mayor Oreja i Nicolás Redondo era el

Xavier Arzalluz (Azkoitia, Guipúscoa, 1932), el dirigent històric del nacionalisme basc, president del PNB fins el 2004, analitza la situació que viu avui el País Basc, amb la formació del nou govern de Patxi López, del PSE-PSOE, gràcies al suport del PP

KARLOS CORRELLA

mateix. Per això Oreja s’ha felicitat, ha dit, pel que ell no va poder aconseguir. Però oblida un detall, que llavors l’esquerra *abertzale* hi era present. I llavors passà allò que a Madrid mai no creien que passaria. I és que als governs d’Ibarretxe, quan hi havia una qüestió sensible en l’àmbit patriòtic, l’esquerra *abertzale* li donava els vots necessaris —no pas tots— per poder dur la iniciativa endavant.

Quan Madrid va veure que no ho podien evitar, van engegar el procés de bandejar-los. Això és fer trampa.

—Hi ha qui des de l’esquerra *abertzale* critica el PNB perquè no va ser

prou bel·ligerant en l’oposició a la llei de partits.

—Durant l’aprovació de la llei de partits, jo era el president de l’Euskadi Buru Batzar, per tant, la màxima autoritat visible del PNB, a banda de les assemblees. Per tant, jo ho vaig viure en directe, vaig fer les conferències de premsa. Recordo que llavors ja vaig ser molt dur, i advertia que “compte: avui ho fan amb ells perquè els convé i demà ho faran amb nosaltres si els convé”.

Ara, una cosa és la condemna pública, sense pal·liatius, que vaig fer personalment d’aquella llei. Una altra cosa és que, a compte d’això, féssim la política que l’esquerra *abertzale* volgués.

—Sobre aquest advertiment que feieu llavors, algunes tribunes mediàtiques espanyoles ja comencen a comparar el fet que ETA hagi posat al seu punt de mira el nou govern de Patxi López amb les crítiques que el PNB llança sobre la legitimitat del nou executiu basc.

—Això és totalment gratuït. Des de quan ETA espera què diu el PNB per fer o no fer res? Això és ridícul.

—Però preveieu que ara es pugui emprendre una campanya contra el PNB?

—Si poden fer-ho, ho faran. Però tingueu en compte que no és la primera vegada. Penso en les eleccions del 2001, que van ser molt dures, com deu recordar, amb Mayor Oreja i companyia. Ibarretxe va accedir a la

lendakaritza amb dos morts. Un era el regidor d'UPN, de Leitza, i l'altre, crec, era un *ertzaina*. És a dir que ETA no espera res, sempre fa la mateixa política. I quan alguna cosa no li agrada actua. No fa poesies! Utilitza les pistoles i la bomba.

—Creieu que aquest PSOE trenca algunes de les regles tàcites, si és que n'hi havia, establertes durant la transició, entre l'estat i els nacionalismes perifèrics, per gestionar els conflictes polítics nacionals de l'estat espanyol?

—Jo proposo una reflexió: fins quan el nacionalisme democràtic basc continuarà participant en les institucions de l'estat, per exemple, en unes eleccions generals, si li van trencant la seva base democràtica?

He estat professor de dret polític durant molts anys. Sobre això que us he dit de la crítica de la llei de partits, que el senyor Garzón vingui i digui que aquesta gent és ETA, i per tant, ETA no pot ser al Parlament... Jo me'n foto, d'això! Hi ha tota una jurisprudència del codi penal, amb casos de delictes als responsables dels quals se'ls retira el dret de votar o de presentar-se a unes eleccions. Però que un govern, en una maniobra parlamentària, amb el suport d'uns jutges, amplii aquest criteri a organitzacions? Home! No té cap trellat. Si hi ha algú que comet un delictes de terrorisme, que el jutgin. Però que s'acusi un col·lectiu sencer de ser terrorista, sense proves, no és democràtic. Llavors, quan arribarà el moment que el PNB digui que en aquestes condicions no hi juguem?

—Aquest moment ha arribat?

—No ho sé, perquè jo ara no hi pinto res, al PNB. Si no, us diria que probablement que sí.

—Possiblement ha arribat el moment de no participar a les institucions espanyoles?

—Crec que, de moment, plantejar-ho sí. Arribats aquí, el PNB s'ha de plantejar de no participar a unes eleccions espanyoles. És a dir, ha arribat el moment de dir a Madrid que d'aquesta manera no. Ells han estripat les cartes. Si falten els mínims democràtics, si fins i tot governen aquí—trencant intencionadament els mínims democràtics—, doncs cal dir-los que ja n'hi ha prou.

—I a quin escenari ens porta una decisió d'aquesta mena?

—Seria un escenari de confrontació total amb l'estat. Perquè això no ho faria només el PNB, perquè no ho faria sol. El PNB és el partit majoritari, aquí. Però també ho farien totes les forces nacionalistes d'aquí. Per tant, tindria tot el nacionalisme basc al marge de les institucions espanyoles. I això és molt greu.

—Aquesta situació política, pot obligar el nacionalisme hegemònic basc, però també el català i el gallec, a definir més clarament els seus objectius?

—Més que els objectius, potser obliga a replantejaments estratègics. No crec que els nostres objectius estratègics—i penso que, en el cas dels catalans, tampoc— canviïn per una actitud o una altra. Però els tàctics, sí. Per exemple, això que us deia de presentar-nos o no als nacionalistes bascos a unes eleccions espanyoles és tàctic, no estratègic. I

això, com a principi, val per a nacionalistes bascos i catalans, suposo.

El problema és decidir quan. I això ho hauria de decidir cada partit, perquè és gravíssim. Però si continuen per aquest camí, no tindrem més remei que fer-ho, perquè ells poden anar a unes eleccions modificant les lleis a favor seu sempre que vulguin. Això no es pot tolerar i si continuen fent aquestes coses, hi haurà una rebel·lió. I serà el més greu que ha passat des de la transició.

—Vist com s'ha desenvolupat l'estat espanyol, des de la transició, creieu que els nacionalismes no espanyols, han pecat d'innocents a l'hora de relacionar-se amb l'estat?

—Jo ho explicaria amb una metàfora. Amb els estatuts i la Constitució ens van donar una espasa de fusta, mentre ells mantenien una pistola. Per tant, és absolutament desproporcionat. Només cal veure tots els ressorts que utilitza l'estat, no tan sols la força, sinó la pràctica del CGPJ, del TS, del TC...

“El problema de Patxi López no serà el PNB ni l'esquerra 'abertzale', ni tan sols els atemptats d'ETA, sinó el xantatge permanent de PP sobre el seu govern”

Perquè el jutge ras, normalment és un bon jutge. Però quan es tracta d'una alta instància judicial, d'un alt tribunal, hi ha un filtratge polític. I això no t'hi deixen accedir. I així fan i desfan segons les seves necessitats.

Però quan els fallin tots aquests recursos judicials, que són molts, tenen encara el títol 8è de la Constitució. És a dir, que si no accepteu la Constitució, o simplement voleu proclamar el vostre dret a l'autodeterminació i voleu marxar, teniu la garantia dels tancs i de les metralleres perquè això no passi.

Nosaltres vivim així. I vosaltres també.

—A l'actual nivell d'integració d'Espanya a la UE, i en més instàncies internacionals, creieu que és viable l'aplicació d'aquest article de la Constitució?

—És clar que ho veig possible. Suposo que deveu recordar, i va sortir publicat, que arran de la qüestió de l'Estatut català —que encara roman segrestat al TC—, un

grup d'alts militars, onze tinentes generals de l'exèrcit de terra, es van reunir, i el cap de l'estat major d'aleshores va treure davant dels altres companys la consideració que si el projecte d'Estatut català que va aprovar el Parlament sortia tal com havia entrat al TC, entenia que s'hauria donat la premissa màxima d'intervenció de l'exèrcit, perquè implicava passar d'un estat de les autonomies a un estat federal. I això que no es parlava de la separació de Catalunya, sinó d'un estatut d'autonomia! I parlava de posar Catalunya al seu lloc! Això va passar. Per tant, ja em direu en quina seguretat jurídica vivim?

Aquesta és la realitat. Hi ha qui diu: “No, això no passaria mai.” Bé, això ho diuen ells. Que em canviïn el títol vuitè, si us plau. Però no el volen canviar, oi? És clar. Perquè és la condició que van posar els militars.

És a dir, que ens trobem en una democràcia a la turca, en la qual l'exèrcit és qui imposa les condicions bàsiques. D'això, ningú no en vol parlar, però els repto: canvieu l'article vuitè. Si no, ningú no m'impedirà de creure que aquesta és una democràcia a la turca.

—Vist amb perspectiva, creieu que ha estat un error estratègic del nacionalisme basc, i també del català i, en menor mesura, del gallec, de participar activament de la política espanyola?

—Bé, això sempre ens ho han dit els radicals. Sempre ens ho han dit. Però jo els responc que només tinc una espasa de fusta. No sé fins on arribaré, però si més no hem lluitat mentre hem vist que podem aconseguir alguna cosa. Passa que, com més va, més clar queda que no podem aconseguir res.

—I llavors quina opció queda?

—Bé, queda la resistència, això que us deia. Per exemple, el dia que no hi participem, que només anem a les municipals i a les autonòmiques, de ben segur que ens rebel·larem. I és a partir d'aquí que veurem què passa. I en això els radicals tenen raó: només ens han deixat una espasa de fusta; per tant, el nostre abast és molt limitat.

—I aquesta solució no serà la que desitgen una gran majoria del PP i del PSOE, un Congrés sense nacionalistes perifèrics?

—Sí, és clar, això els agradaria. De fet, no hi ha ministeri de l'Interior que no hagi estudiat i calculat, amb experts i tot, reformes electorals que eliminin el pes dels nacionalistes bascos i catalans als estaments legislatius espanyols.

—I aquest pot ser el pas següent?

—El farien si els haguessin sortit les sumes. De tota manera, passa que algunes coses no són presentables a Europa. La UE és més o menys democràtica, i que en un dels seus estats membres s'exclouin sectors importants, que ens coneixen, perquè també hem fet política per Europa, no és gaire presentable. Per això no s'hi atreueixen.

—Tornant al context basc, com preveieu que es podrà desenvolupar una legislatura amb un espai polític il·legalitzat, el PNB a l'oposició, i la minoria amb la qual governa el PSE-PSOE?

—El problema més gran per a Patxi López no és ni l'esquerra *abertzale* ni el PNB, encara que siguem totalment contraris a aquesta forma de governar. Jo penso que el pitjor perill que té per a governar és el PP, perquè ja els ho han dit molt clar. Ells compliran el pacte de donar suport a la constitució del govern de Patxi López en la mesura d'allò que han pactat. I, és clar, això és molt aleatori: constitucionalització d'Euskadi, la qüestió de la llengua, la lluita contra ETA —per a implicar més l'*ertzaintza* i tota la societat... Complir això és molt aleatori. En qualsevol moment el senyor Basagoiti els pot dir: “Això no és el que havíem pactat.” És un govern enormement fràgil. Mai no es pot formar un govern en el qual una part absolutament necessària per a la constitució de la majoria no en formi part.

Posem-nos, per exemple, un temps endavant, quan s'hagin fet les eleccions europees. I posem per cas que el PP se senti fort. Això es farà ingovernable. Per tant, el problema de Patxi López no serà el PNB ni l'esquerra *abertzale*, ni tan sols els atemptats d'ETA, sinó el xantatge permanent de PP sobre el seu govern.

—Aquest pacte PP i PSOE per fer *lehendakari* Patxi López marca un punt d'inflexió en la política basca i espanyola?

“Som en una democràcia a la turca, on l'exèrcit imposa les condicions bàsiques. Jo els repto: que canviïn l'article vuitè ”

KARLOS CORBELLA

—De moment, ja deveu haver vist que el govern de Zapatero ha quedat coix, perquè estava acostumat, darre-rament, a obtenir el suport del PNB, en punts clau per a governar, com ara els pressupostos. Doncs bé, ara ja no el té. I això s'ha trencat. I ara intenta cobrir aquest buit amb els catalans, jugant amb el finançament.

A Patxi López li serà difícil de governar. Però a qui li serà més difícil serà a Zapatero. I dubto molt que CiU es posi sense més ni més a ajudar-lo. Dubto molt que Artur Mas, després d'allò que Zapatero li ha fet a ell —personalment, us ho recordo—, ara s'ofereixi a ajudar-lo.

Aquestes coses es fan pensant més. Hauria hagut de mesurar una mica més què els val una majoria parlamentària a Madrid... Com ha funcionat sempre fins ara amb els socialistes. Però ara, han travessat aquesta línia per posar Patxi López, cosa que políticament no acabo d'entendre.

—Creieu que els nacionalismes no espanyols han estat poc solidaris entre ells en aquestes tres dècades?

—No han estat degudament solidaris. Aquí ha faltat seure a parlar, per exemple, nosaltres amb Pujol. Per parlar de la sort comuna, per fixar una política comuna bàsica. I no ho vam fer perquè no ho vam voler fer.

—Perquè Galeuscat no ha funcionat mai, no?

—No, no, mai va arribar a funcionar. Crec que cadascú té les seves raons.

Nosaltres ho hem intentat, però... Penseu que moltes vegades hem espantat els nacionalistes catalans, sobretot en èpoques de Pujol, perquè les campanyes oficials sempre ens han associat o, d'alguna manera, ens han presentat amb certa complicitat amb el terrorisme d'ETA. Això, esgrimit a Catalunya, electoralment feia mal als nacionalistes catalans. Sempre he interpretat així que no haguéssim arribat mai a uns acords bàsics, que em semblaven de calaix.

—Precisament, aquesta vinculació —promoguda per alguns sectors mediàtics i polítics espanyols— del nacionalisme basc amb ETA, creieu que amb aquest nou govern de caràcter constitucionalista, diguem-ne, es pot accentuar?

—Sí, sí, i tant.

—I fora del govern, quina resposta hi pot donar el PNB?

—Home, doncs amb els seus arguments i poc més. Passa que tots els mitjans de comunicació aniran a favor del govern de Patxi López, o de Zapatero, en aquesta qüestió. Per exemple, després d'anunciar el matrimoni López-Basagoiti, acte seguit, es llença a oferir la mà al PNB, i també a les altres formacions, oferint un gran pacte contra ETA i per resoldre la qüestió econòmica. Lògicament, el PNB no li donarà ni el dit, perquè és obscè. Però no és mal pensat, perquè si el PNB no accepta la proposta, començaran a dir que “aquests, ho veus?, mai no han estat clars en això del terrorisme”.

—Amb els darrers fets, creieu que l'Espanya plural que Rodríguez Zapatero semblava defensar a l'inici del primer mandat és possible, ni que sigui en un altre context, o amb uns altres actors?

—Home, tal com estan les coses, no. Jo recordo que al pacte d'Ajuria Enea, on també hi havia Jáuregi i Mayor Oreja —que és el que ho va fer malbé tot— ja es deia que no hauríem de parlar amb HB. El PNB sempre es va oposar a negar-se a poder parlar amb HB. Doncs on

hem arribat? Al *lehendakari* Ibarretxe als tribunals per haver parlat amb HB. Aquesta és l'evolució.

Sempre ha estat igual, el xantatge del PP, que amb tots els seus fòrums d'Ermua, les seves víctimes del terrorisme, la seva premsa addicta i tota la resta, agiten constantment alguna cosa que, tal com la presenten al ciutadà corrent, li acaba semblant assenyat?

—I llavors, si al ciutadà espanyol de base li acaba semblant assenyat tot plegat, quina sortida us queda?

—Bé, és que no hi ha hagut cap pedagogia en aquest àmbit. S'ha acceptat que el terrorisme no té cap raó, que no és més que pur desig de sang. No hi ha hagut manera d'explicar que hi ha gent aquí que pensa d'una altra manera, que planteja certes coses polítiques. I que per això existeix el terrorisme. I que si volem lluitar contra el terrorisme, hem d'establir diàlegs i obrir vies per resoldre aquests problemes. Però per al discurs oficial, no hi ha problema, és una qüestió de bogeria sanguinària. Avui, tot espanyol normal pensa què pensa, que és allò que li han dit. Normal. De-
mà continuarà igual. I la premsa té una responsabilitat tremenda en la situació a la qual hem arribat. A més, el basc no es farà enrere. Cedeix, una mica, naturalment, però no cedirà.

—Tal com ha evolucionat la política espanyola, quines opcions queden?

—Bé, en queden, però les coses no es poden fer de cop. I no vull donar lliçons a la gent del meu partit, però crec que ha arribat l'hora de la resistència, la civil i política, que és molt forta, no la de les armes.

—I com es tradueix, més enllà de no participar a les eleccions al Congrés?

—Per exemple, amb protestes al carrer o amb protestes sindicals... El país en peu, al carrer. I això és molt incòmode perquè hi ha molta gent observant què passa. Em refereixo a Europa, i això els dol molt. Si tinguessin la seguretat que això que dic els podria passar, possiblement no haurien fet algunes de les coses que han fet.

Ara, jo la culpa la dono al PSOE, per la constant debilitat davant del xantatge del PP, que tornarà a guanyar les eleccions.

Enric Rimbau